

Klaudia Marczyová – Jozef Medelský (eds.),

Postavenie menšín pred a po vstupe štátu do Európskej únie.

Zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie konanej dňa 27. októbra 2016 na Akadémii Policajného zboru v Bratislave. *Akadémia Policajného zboru v Bratislave, Bratislava 2017, 316 s.–*

Publikace, kterou připravili k vydání Klaudia Marczyová a Jozef Medelský, pracovníci katedry veřejnoprávních věd *Akadémie Policajného zboru* v Bratislavě (dále jen APZ Bratislava), je výstupem z mezinárodní vědecké konference v Bratislavě v roce 2016. Bratislavská APZ, jež uspořádala konferenci ve spolupráci s Ústavem právních dějin Právnické fakulty UK v Praze, vydala pohotově též sborník příspěvků z tohoto jednání. Konference byla jednou z akcí v rámci řešení vědeckovýzkumného úkolu bratislavské katedry veřejnoprávních věd APZ „Ochrana lidských práv v činnosti policie, č. VVÚ 204/2014 APZ“. Do programu konference byla zařazena i prezentace putovní výstavy „Menšiny a právo v Československu“, kterou v rámci projektu NAKI v letech 2012–2015 „Problémy právního postavení menšín v praxi a jejich dlouhodobý vývoj DF12P01OVV013“ připravila Právnická fakulta UK v Praze. Prezentaci výstavy uvedl její spoluautor René Petráš.

Obsah vydaného sborníku nekoresponduje zcela s programem jednodenní konference, který byl rozdělen do čtyř bloků s prezentací 15 referujících (program je připojen jako příloha v závěru publikace).

Materiálově je sborník omnoho bohatší. Tvoří ho téměř 40 příspěvků, které jsou tematicky rozděleny do šesti oddílů: 1) historický exkurz, 2) práva národnostních menšín a jejich uplatnění v Slovenské republice, 3) postavení vybraných menšín, 4) migrace a menšiny, 5) bezpečnostní politika a ochrana menšín, 6) aspekty související s postavením menšín. Cílem editorů sborníku je ukázat jednak na vývoj menšín před a po vstupu státu do EU, jednak na vývoj menšinové legislativy, a to s ohledem na úkoly a činnost policejních složek ve vztahu k menšinám.

V úvodním historickém exkurzu nastínil Vladimír Malíček (APZ Bratislava) společenské a politické souvislosti postavení národů a národnostních menšín v období první ČSR v kontextu Ústavní listiny z roku 1920. Následující příspěvek René Petráše (PF UK Praha) a Nicole Uhlíkové (Městská policie Kutná Hora) se týká citlivé otázky menšinových konfliktů, útoků menšín proti policii v minulosti a v současnosti v českých zemích, včetně lokální analýzy bezpečnostní situace ve vztahu k menšinám ve východní části středních Čech, zvláště v Kutné Hoře. Ze slovenské strany

zvolila odlišný přístup Lýdia Zemandlová (APZ Bratislava), která poukazuje na postavení maďarské menšiny na Slovensku po roce 1945, jež je často předmětem rozporuplných a polarizujících diskusí ve slovenské společnosti. Výklad je doplněn komentářem o politických a právních aspektech této problematiky.

Na vstupní exkurz navazují příspěvky o uplatňování menšinových práv na Slovensku, jejichž autoři jsou pracovníci bratislavské APZ, ale i dalších vědecko-pedagogických institucí na Slovensku. Týkají se teoreticko-právního výkladu pojmu národnostní a etnická menšina na Slovensku, změn menšinové legislativy před a po vstupu Slovenska do EU, situace v oblasti menšinových médií, aplikace antidiskriminačního zákona, který slovenský parlament schválil v roce 2004, a právní regulace používání menšinových jazyků ve veřejném životě a v trestním řízení. Samostatný tematický oddíl pak tvoří příspěvky zaměřené na romskou problematiku na Slovensku. Pozornost je věnována postavení Romů jako národnostní menšiny před vstupem Slovenska do EU a efektivnosti legislativních úprav v praxi po roce 2004. Nastíněny jsou také poznatky z výzkumu romských komunit z hlediska kriminologie. Oddíl uzavírá zajímavý text o slovenských Maďarech a maďarských Slovácích (autor Vincent Holubiczky, APZ Bratislava). Jde o komparativně pojatý příspěvek, který na základě analýzy maďarských a slovenských právních předpisů ve vztahu k národnostním menšinám srovnává přístupy k výkonu národnostně menšinových práv v obou zemích.

Oddílu, jež editoři nazvali „Migrace a menšiny“, lze vytknout, že mu chybí hlubší analytická reflexe tématu.

Příspěvky se omezují na nastín dopadu současné migrace na postavení menšin, ukazují na postoje členských států V4 při hledání řešení přílivu uprchlíků do Evropy, azylové politiky Slovenska, nelegální mezinárodní migrace a bezpečnosti občanů EU – příslušníků národnostních menšin, či problematiky současných migračních procesů Romů a jejich integrace ve většinové společnosti.

Materiálově je rozsáhlejší část sborníku věnována bezpečnostní politice a ochraně menšin. Mezi příspěvky zde mají výraznější zastoupení i autoři z Česka (Pavel Liška a Jiří Víšek z Policejní akademie ČR v Praze, Martin Škurek, PF UP v Olomouci). Témata v tomto oddílu se týkají menšinové politiky ve světle hodnot EU, nynějšího postavení národnostních menšin v ČR v podmínkách existujícího legislativního prostředí, otázek jednacího jazyka ve správním řízení, menšinové politiky EU, reflexe bezpečnostní politiky států ve vztahu k národnostním menšinám, role veřejného ochránce práv v systému ochrany práv národnostních menšin, ochrany práv Romů v činnosti Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě, analýzy komunitní práce útvarů policejního sboru s ohledem na romské komunity či práce policejních specialistů v sociálně vyloučených romských komunitách.

Obširnější je co do počtu příspěvků též závěrečná část sborníku. Nalezneme zde příspěvky, které ukazují na spektrum souvislostí menšinové politiky. Konkrétně jde o kompetence národnostních menšin na správě věcí jich se týkajících na Slovensku a v českých zemích i reflexi postmoderní situace nazvané eufemisticky „práva menšin a vláda menšin nad většinou“. Dále je nastíněn obraz bezpečnostní policejní praxe boje s kriminalitou,

odstraňování komunikačních bariér mezi příslušníky policejních sborů s anglicky mluvícími migranty, ale též o problémech trestné činnosti obchodování s lidmi v romských komunitách. Nakonec je pozornost věnována i problematice domácího násilí ve společenství národnostních menšin či trestné činnosti potlačující náboženské svobody, prevenci kriminality s ohledem na národnostní menšiny, respektive přístupy při vytváření podmínek vzájemné tolerance v národnostně smíšené společnosti.

Sborník přináší zajímavý vhled do aktuálních témat, která jsou v centru pozornosti příslušného odborného týmu APZ se zaměřením na bezpečnostní politiku i fungování veřejné správy s ohledem na postavení menšin. Cenným přínosem

je, že pojednání směřují v mezích možností i ke srovnávání situace na Slovensku a v českých zemích.

Na prezentaci přístupů k řešení menšinové problematiky, o nichž sborník pojednává, lze sice v mnoha případech pohlížet jako na otevřené otázky, nicméně v oblasti politické praxe může soubor příspěvků posloužit i jako cenný metodický materiál. Vzhledem k tomu, že otázky menšin a migrantů vnímá v současnosti citlivě široká veřejnost, bylo by vhodné, kdyby sborník, zabývající se možnými přístupy řešení, měl větší publicitu a nebyl omezen nízkým nákladem (pouze 70 výtisků) jen jako interní tiskovina.

Andrej Sulitka (EÚ AV ČR, v. v. i.)

Barbora Půtová (ed.), Identity, Tradition and Revitalization of American Indian Cultures. Karolinum, Praha 2017, 231 s.–

Přehledy obhájených diplomových a dizertačních prací ukazují, že se zájem studentů etnologie na českých univerzitách v dnešní době obrací spíše k aktuálním problémům společnosti (střední) Evropy než do exotických prostorů mimoevropského světa. Přesto se v prostředí domácí etnologické/antropologické komunity stále najde dostatek těch, kdo se vydávají ve stopách zakladatelských osobností disciplíny ke kulturám zásadně odlišným od jejich vlastní. Výsledky badatelského úsilí třinácti z nich shrnuje recenzovaný sborník, poněkud opožděný výstup stejnojmenné konference uspořádané v roce

2013 na půdě Filozofické fakulty Univerzity Karlovy. Soustředí se na jeden region, na americký kontinent, a na jeden typ společenství (jeho původní obyvatelé), ovšem ve velmi širokém záběru. Výběr textů zahrnuje Ameriku Severní i Jižní; přestože z hlediska časového vymezení byla pozornost věnována především 20. a 21. století, najdeme v knize také blok textů věnovaných mytologii a v jeho rámci příspěvek pojednávající o případové studii z předkolumbovské doby.

Problematika (re)konstruované kulturní identity, hledání spojení s minulostí a testování platnosti tradičních konceptů